

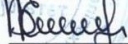
	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.01/101.00.1/МБ/ОК12- 2022
	Екземпляр № 1	Арк 12 / 1

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вченою радою факультету
гірничо-екологічного
(назва факультету)

31 серпня 2022 р., протокол №7

Голова Вченої ради

 Володимир КОТЕНКО

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ОК 12 «Університетська освіта та академічна доброчесність»

для здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «молодший бакалавр»
 спеціальності 101 «Екологія»
 освітньо-професійна програма «Екологія»
 факультет гірничо-екологічний
(назва факультету)
 кафедра екології
(назва кафедри)

Схвалено на засіданні кафедри
екології
(назва кафедри)

29 серпня 2022 р., протокол №10

Завідувач кафедри

 Ірина ПАЦЕВА

Гарант освітньо-професійної
 програми

 Ірина ДАВИДОВА

Розробник: к.б.н., доцент кафедри екології ШЕЛЕСТ Зоя
(науковий ступінь, посада, ПРІЗВИЩЕ, власне ім'я)

Житомир – 2022

	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.01/101.00.1/МБ/ОК12- 2022
	Екземпляр № 1	Арк 12 / 1

к

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів <u>3</u>	Галузь знань 10 «Природничі науки»	<u>нормативна</u> (нормативна, за вибором)	
Модулів – <u>3</u>	Спеціальність 101 «Екологія»	Рік підготовки:	
Змістових модулів – <u>3</u>		2022/23	2022/23
Загальна кількість годин - <u>90</u>		Семестр	
		2	2
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних 3 самостійної роботи – 2,6	Освітній ступінь «Молодший бакалавр»	Лекції	
		16 год.	4 год.
		Практичні	
		32 год.	6 год.
		Лабораторні	
		__ год.	__ год.
		Самостійна робота	
42 год.	80 год.		
		Вид контролю: <u>залік</u>	

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 53% аудиторних занять, 47% самостійної та індивідуальної роботи;

для заочної форми навчання 11% аудиторних занять, 89% самостійної та індивідуальної роботи.

	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.01/101.00.1/МБ/ОК12- 2022
	Екземпляр № 1	Арк 12 / 1

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни є ознайомлення здобувачів з основними особливостями навчання за спеціальністю, особливостями вищої освіти, пов'язаними з європейською інтеграцією України, принципами академічної доброчесності і академічної свободи.

Завданнями вивчення навчальної дисципліни є:

- формування уявлень про розвиток вищої освіти та її зміни, пов'язані з євроінтеграцією України;
- розвиток умінь та навичок, необхідних для успішного навчання за спеціальністю;
- набуття навичок дотримання норм академічної доброчесності та розуміння необхідності академічної етики.

Зміст навчальної дисципліни направлений на формування наступних **компетентностей**, визначених ОПП «Екологія» початкового рівня вищої освіти зі спеціальності 101 «Екологія»:

К01. Знання та розуміння предметної області та професійної діяльності.

К08. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

Отримані знання з навчальної дисципліни стануть складовими наступних **програмних результатів** навчання визначених ОПП «Екологія» початкового рівня вищої освіти зі спеціальності 101 «Екологія»:

ПР02. Розуміння основних принципів, концепцій, проблем в сфері екології, охорони довкілля та оптимального природокористування.

ПР9. Здатність підвищувати професійний рівень шляхом використання інформаційних джерел, продовження формальної освіти та самоосвіти, виконання наукових досліджень.

В результаті вивчення дисципліни «Університетська освіта та академічна доброчесність» здобувачі повинні:

- знати принципи академічної етики та усвідомлювати необхідність дотримуватись норм академічної доброчесності при проведенні професійної діяльності в галузі екології, захисту навколишнього середовища та збалансованого природокористування (**ПР 2**);
- розуміти організаційно-методичні засади оцінки якості вищої освіти, особливості підготовки фахівців-екологів, направлені на євроінтеграцію вищої освіти України (**ПР 2**);
- розуміти принципи і процедури оцінки якості освіти (**ПР 2, ПР 9**);

	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.01/101.00.1/МБ/ОК12- 2022
	<i>Екземпляр № 1</i>	<i>Арк 12 / 1</i>

- вміти оцінювати особливості освітніх програм екологічного спрямування та особливості організації освітнього процесу в державному університеті «Житомирська політехніка» (ПР 9);
- сформувати навички ефективного навчання та розуміння необхідності дотримання норм академічної етики та доброчесності (ПР 9).

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Вища освіта України та її особливості в рамках європейської інтеграції

Тема 1. Освіта і освітні моделі (К01, К08; ПР02, ПР09)

Глобальна роль освіти в житті суспільства. Освіта і цілі сталого розвитку. Типи освіти і освітні моделі. Традиційна і педологічна системи навчання. Парадигма студентоцентрованого навчання. Види і форми освіти Закон України «Про освіту» та його особливості. Формування змісту освіти. Форми і методи навчання. Особливості вищої нервової діяльності, які впливають на якісну роботу фахівця в галузі екології. Оцінка темпераменту, уваги, пам'яті, здатності до різних видів діяльності.

Тема 2. Рівні і ступені освіти в рамках євроінтеграції України (К01, К08; ПР02, ПР09)

Болонський процес та його роль у перебудові вищої освіти в Україні. Міжнародна стандартна класифікація освіти (МСКО). Реалізація принципів МСКО в процесі реформи освіти в Україні. Система вищої освіти в Україні. Закон України «Про вищу освіту». Відповідність системи освіти України принципам МСКО.

Тема 3. Національна рамка кваліфікацій та ступені вищої освіти (К01; ПР02)

Ступені вищої освіти і тривалість навчання. Бакалавр, магістр, доктор філософії. Національна рамка кваліфікацій. Дескриптори НРК та їх особливості для різних ступенів вищої освіти.

Змістовий модуль 2. Освітнє середовище і академічна доброчесність

Тема 4. Спеціальності вищої освіти та освітнє середовище державного університету «Житомирська політехніка» (К01, К08; ПР02, ПР09)

	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідас ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.01/101.00.1/МБ/ОК12- 2022
	<i>Екземпляр № 1</i>	<i>Арк 12 / 1</i>

Поняття про кваліфікацію. Види кваліфікацій. Спеціальності та спеціалізації. Новації Переліку спеціальностей 2015 року. Реалізація принципів МСКО. Освітні, освітньо-наукові та наукові спеціальності природничої освіти та їх еволюція. Структура та управління університетом. Вчена рада та її функції. Студентське самоврядування. Гендерна політика. Форми організації освітнього процесу. Освітнє середовище університету. Соціальна, консультативні та інформаційна підтримка здобувачів. Особливості роботи на лекціях і практичних заняттях. Конспектування і швидкий запис. Контрольні заходи та їх форми. Особливості контрольних заходів в державному університеті «Житомирська політехніка» та забезпечення їх неупередженості і об'єктивності.

Тема 5. Академічна доброчесність та принципи академічної етики (К01, К08; ПР02, ПР09)

Академічна доброчесність та її принципи. Порушення академічної доброчесності. Наукова література. Її види та відмінності від навчальної літератури. Організація і особливості роботи наукової бібліотеки закладу вищої освіти: наукова бібліотека державного університету «Житомирська політехніка». Наукові періодичні видання та цитованість публікацій. Бібліографічні посилання та правила їх оформлення. Правила цитування та проблеми плагіату. Огляд літератури та підходи до його написання. Перевірка на запозичення і плагіат. Ресурси державного університету «Житомирська політехніка» для перевірки на плагіат. Фальсифікації та фабрикації. Відповідальність за порушення академічної доброчесності. Система забезпечення академічної етики та доброчесності в державному університеті «Житомирська політехніка».

Змістовий модуль 3. Освітні програми та забезпечення їх якості

Тема 6. Зміст вищої освіти та освітні програми (К01; ПР02, ПР09)

Освітні програми і стандарти вищої освіти. Стандарти вищої освіти зі спеціальностей 101 «Екологія», 103 «Науки про Землю», 183 «Технології захисту навколишнього середовища». Компетентності і програмні результати навчання. Профіль освітньої програми. Навчальні плани. Особливості освітніх програм бакалаврів та молодших бакалаврів «Екологія», «Технології захисту навколишнього середовища», «Управління земельними та водними ресурсами» в державному університеті «Житомирська політехніка».

	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.01/101.00.1/МБ/ОК12- 2022
	<i>Екземпляр № 1</i>	<i>Арк 12 / 1</i>

Тема 7. Система забезпечення якості вищої освіти та вдосконалення освітніх програм (К08; ПР02, ПР09)

Ліцензування освітніх послуг та їх нормування. Національне агентство з забезпечення якості вищої освіти. Акредитація освітніх програм. Внутрішня система забезпечення якості вищої освіти в державному університеті «Житомирська політехніка». Розробка та вдосконалення освітніх програм. Стейкхолдери, роль здобувачів та роботодавців у вдосконаленні освітніх програм та змісту навчання. Роль академічної мобільності у підвищенні якості вищої освіти. Міжнародна академічна мобільність кафедри екології державного університету «Житомирська політехніка».

	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.01/101.00.1/МБ/ОК12- 2022
	Екземпляр № 1	Арк 12 / 1

4. Структура (тематичний план) навчальної дисципліни

Змістові модулі і теми	Кількість годин							
	денна форма				заочна форма			
	усього	лекції	практичні	самостійна робота	усього	лекції	практичні	самостійна робота
Модуль 1								
Змістовий модуль 1. Вища освіта України та її особливості в рамках європейської інтеграції								
Тема 1. Освіта і освітні моделі	10	2	2	6	12	1		10
Тема 2. Рівні і ступені освіти в рамках євроінтеграції України	12	2	4	6	12		1	10
Тема 3. Національна рамка кваліфікацій та ступені вищої освіти	10	2	2	6	10		1	9
<i>Разом за змістовий модуль 1</i>	32	6	8	18	32	1	2	29
Модуль 2								
Змістовий модуль 2. Освітнє середовище і академічна доброчесність								
Тема 4. Спеціальності вищої освіти та освітнє середовище державного університету «Житомирська політехніка»	14	2	6	6	14		1	13
Тема 5. Академічна доброчесність та принципи академічної етики	16	2	8	6	16	1	1	14
<i>Разом за змістовий модуль 2</i>	30	4	14	12	30	1	2	27
Модуль 3								
Змістовий модуль 3. Освітні програми та забезпечення їх якості								
Тема 6. Зміст вищої освіти та освітні програми	12	2	4	6	12	1	1	10
Тема 7. Система забезпечення якості вищої освіти та вдосконалення освітніх програм	16	4	6	6	16	1	1	14
<i>Разом за змістовий модуль 2</i>	28	6	10	12	28	2	2	24
ВСЬОГО	90	16	32	42	90	4	6	80

	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.01/101.00.1/МБ/ОК12- 2022
	<i>Екземпляр № 1</i>	<i>Арк 12 / 1</i>

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	Найкращі світові університети	2	
2	Освітнє середовище: освітні Інтернет-ресурси та застосування ІТ-ресурсів ДУ «Житомирська політехніка»	2	1
3	Визначення особливостей вищої нервової діяльності людини	2	
4	Дескриптори НРК	2	1
5	Освітнє середовище та його формування в ДУ «Житомирська політехніка»	2	1
6.	Конспект і конспектування	2	
7.	Оцінка навчальних досягнень: контрольні заходи та їх види	2	1
8.	Наукова бібліотека університету	2	
9	Презентація періодичного наукового видання	2	
10	Бібліографічний опис літератури	2	
11	Технології перевірки на плагіат	2	1
12	Стандарти вищої освіти та профілі освітніх програм	2	1
13	Загальні і фахові компетентності	2	
14	Круглий стіл: спілкування експертів з роботодавцями	2	
15	Круглий стіл: спілкування експертів зі здобувачами вищої освіти	2	
16	Підсумкове заняття: анкетування щодо якості викладання дисципліни	2	
РАЗОМ		32	6

6. Завдання для самостійної роботи

Змістовий модуль 1. Освіта і освітні моделі.

1. Освіта та цілі сталого розвитку.
2. Історичні типи освіти та їх особливості.
3. Типи вищої нервової діяльності та їх значення для якісного навчання.
4. Законодавство України в галузі освіти.
5. Участь України в міжнародних освітніх проектах.
6. Історичний розвиток переліку спеціальностей вищої освіти.
7. Історія становлення Болонського процесу.
8. Основні документи Болонського процесу.

Змістовий модуль 2. Освітнє середовище і академічна доброчесність.

1. Організація роботи структурних підрозділів державного університету «Житомирська політехніка».
2. Правова основа студентського самоврядування.

	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.01/101.00.1/МБ/ОК12- 2022
	Екземпляр № 1	Арк 12 / 1

3. Громадські організації екологічного спрямування та їх співпраця з університетом.
4. Навчальна література для вищої школи та її особливості.
5. Бібліографія та її нормування. Особливості бібліографічних посилань для бібліотек та каталогів.
6. Сайт наукової бібліотеки Житомирської політехніки.
7. Робота міжбібліотечних абонементів.
8. Анкетування на тему читання.

Змістовий модуль 3. Освітні програми та забезпечення їх якості.

1. Акредитація освітніх програм в ЄС і США. Міжнародні акредитаційні агентства.
2. Правове регулювання акредитації освітніх програм.
3. Історія формування стандартів вищої освіти України в галузі екології.
4. Роль стейкхолдерів у вдосконаленні освітніх програм.

7. Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання не передбачені навчальним планом.

8. Методи навчання

Форми організації навчального процесу: оглядові, тематичні і проблемні лекції; практичні заняття у формі семінарів, практичних завдань і навчальних конференцій (круглих столів). Практичні заняття включають виконання завдань індивідуально та у складі малих груп. Під час практичних занять проводяться дискусії та презентації за визначеною темою.

9. Методи контролю

Система оцінювання знань, вмінь і навичок студентів передбачає оцінювання всіх форм вивчення дисципліни. При проведенні контрольних заходів перевага надається виконанню завдань у письмовій формі. При виконанні завдань малими групами студенти самостійно перерозподіляють отримані бали в залежності від індивідуальної активності. Перевірку й оцінювання знань студентів викладач проводить у наступних формах:

1. опитування на заняттях;
2. тестування;
3. підготовка доповідей і коротких інформаційних повідомлень;
4. оцінка участі у дискусіях під час круглих столів;
5. термінологічні кросворди;
6. підсумковий контроль – залік.

	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.01/101.00.1/МБ/ОК12- 2022
	<i>Екземпляр № 1</i>	<i>Арк 12 / 1</i>

10. Розподіл балів

ЗМ 1			ЗМ 2		ЗМ 3		Сума
Т1	Т2	Т3	Т4	Т5	Т6	Т7	100
10	10	10	10	30	10	20	

Шкала оцінювання

За шкалою	Екзамен	Залік	Бали
А	Відмінно	Зараховано	90-100
В	Добре	Зараховано	82-89
С			74-81
D	Задовільно	Зараховано	64-73
Е			60-63
FX	Незадовільно	Не зараховано	35-59
F		Не зараховано	0-34

11. Рекомендована література

1. Сафранов Т. А., Лукашов Д. В., Шелест З. М., Владимірова О. Г., Чугай А. В. [Стандарти вищої екологічної освіти України: сучасний стан та проблеми реалізації.](#) Вісник Харківського національного університету імені ВН Каразіна. Серія: екологія. Харків. 2017, Вип. 16. С. 141–149.
2. Сафранов Т., Лукашов Д., Хрутьба В., Шелест З. Реалізація сучасної парадигми підготовки екологів: стандарти вищої освіти України спеціальності 101 «Екологія» / Професійний успіх у контексті стратегії сталого розвитку: освіта, економіка, екологія: монографія. – Черкаси: Видавець Чабаненко Ю. А., 2018. – 480 с. (С. 86 – 121).
3. Лист МОН України від 26.10.2017 р. № 1/9-565 «Щодо забезпечення академічної доброчесності в закладах вищої освіти» <https://mon.gov.ua/storage/app/media/npa/5a1fe9d9b7112.pdf>
4. Рекомендації щодо забезпечення принципів академічної доброчесності / укладачі: підкомісія 303 «Академічна доброчесність» / 2016 р. - 24 с. <https://www.skeptic.in.ua/wp-content/uploads/Recomms-of-2016.pdf>
5. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти» від 29 квітня 2015 року № 266 <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/266-2015-%D0%BF#Text>

	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.01/101.00.1/МБ/ОК12- 2022
	Екземпляр № 1	Арк 12 / 1

6. Міжнародна стандартна класифікація освіти <http://uis.unesco.org/sites/default/files/documents/international-standard-classification-of-education-fields-of-education-and-training-2013-detailed-field-descriptions-2015-en.pdf>
7. Стандарт вищої освіти за спеціальністю 101 «Екологія» першого (бакалаврського) рівня <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/12/21/101-ekologiya-bakalavr.pdf>
8. Стандарт вищої освіти за спеціальністю 103 «Науки про Землю» першого (бакалаврського) рівня <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2019/05/28/103-nauki-pro-zemlyu-bakalavr.pdf>
9. Стандарт вищої освіти за спеціальністю 183 «Технології захисту навколишнього середовища» першого (бакалаврського) рівня <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/12/21/183-tekhnologiya-zakhistu-navkolishnogo-seredovishcha-bakalavr.pdf>
10. Закон України «Про вищу освіту» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>
11. ТОВАЖНЯНСЬКИЙ Л. П., СОКОЛ Є. І., КЛИМЕНКО Б. В. Болонський процес: цикли, ступені, кредити. – Харків, 2004. – 143с.
12. Положення про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0880-19#Text>
13. Ліцензійні умови провадження освітньої діяльності <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1187-2015-%D0%BF#Text>
14. Некос В. Ю., Некос А. Н. Вступ до фаху: підручник для студентів екологічних спеціальностей вищих навчальних закладів. Харків: 2009. – 208 с.
15. Владимирова О. Г. Вступ до фаху: Конспект лекцій (нова редакція). – Одеса: 2016. – 130 с.

12. Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Міністерство екології та природних ресурсів України <https://mepr.gov.ua/>
2. Управління екології та природних ресурсів Житомирської обласної державної адміністрації <http://www.ecology.zt.gov.ua/>
3. Міністерство освіти і науки України <https://mon.gov.ua/ua>
4. Національне агентство з забезпечення якості вищої освіти України <https://naqa.gov.ua/>
5. Всесвітній фонд дикої природи <https://wwf.ua/about-wwf/about-wwf/>
6. Програма ООН з довкілля (ЮНЕП) <https://www.unep.org/>
7. Міжнародний союз охорони природи (МСОП) <https://www.iucn.org/>
8. Державний університет «Житомирська політехніка» <https://ztu.edu.ua/>

	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.01/101.00.1/МБ/ОК12- 2022
	Екземпляр № 1	Арк 12 / 1

9. Національний Еразмус+ офіс в Україні <https://erasmusplus.org.ua/>
10. Національна команда експертів з реформування вищої освіти <https://erasmusplus.org.ua/erasmus/ka3-pidtrymka-reform/natsionalna-komanda-ekspertiv-here.html>
11. Українські матеріали та ресурси з академічної доброчесності <https://www.skeptic.in.ua/integrity/>
12. Академічна доброчесність: онлайн-курс для викладачів https://courses.prometheus.org.ua/courses/course-v1:Prometheus+AI101+2021_T2/course/